

LBRIS

We know
books

GRIGORE ALEXANDRESCU

Poezii

Suvenire și impresii. Meditații și elegii.

Epistole și satire. Fabule

*Prefață, fișă biobibliografică și referințe critice
de Lucian Pricop*

EDITURA CARTEX 2000

CUPRINS

<i>Prefață</i> (Lucian Pricop)	9
<i>Fișă biobibliografică</i>	24
<i>Referințe critice</i>	26
SUVENIRE ȘI IMPRESII	
Trecutul. La mănăstirea Dealului	33
Umbra lui Mircea. La Cozia	36
Răsăritul luni. La Tismana	39
Mormintele. La Drăgășani	42
O impresie. Dedicată oștirea române	45
Anul 1840	48
Ucigașul fără voie	51
Frumusețea D-ei**	54
Suferința	55
Încă o zi	57
Un ceas e de când anul trecu	59
Buchetul	61
Reveria	63
Meditație	65
Miezul nopții	68
Așteptarea	70
Inima mea e tristă	72
Câinele soldatului	74

MEDITAȚII ȘI ELEGII

Adio. La Târgoviște	79
Întristare	82
Unirea Principatelor	
Dedicată fiitorilor deputați ai României	83
Mării sale domnului Alexandru Ioan I. Anul 1859.	
Pentru ziua intrării sale în București	86
Cântecul soldatului	88
Cometei anonsate pentru 13 iunie	90
Răspunsul cometei	92

EPISTOLE ȘI SATIRE

Epistolă către Voltaire	97
Epistolă Domnului Alexandru Donici, fabulist moldovean	101
Satiră. Duhului meu	103
Răzbunarea șoarecilor sau Moartea lui Sion	108

FABULE

Toporul și pădurea	115
Elefantul	117
Oglindele	120
Câinele izgonit	122
Șoarecele și pisica	125
Privighetoarea și măgarul	126
Câinele și cățelul	128
Pisica sălbatică și tigrul	129
Dervișul și fata	131
Dreptatea leului	132
Lupul moralist	135
Nebunia și Amorul	137
Lebăda și puii corbului	138
Privighetoarea în colivie	141
Ursul și lupul	143
Boul și vițelul	146

Vulpea liberală	148
Mierla și bufnița	149
Cucul	150
Uleul și găinile	152
Câinele și măgarul	154
Vulpoiul predicator	155
Privighetoarea și păunul	157
Măgarul răsfățat	159
Papagalul și celelalte paseri	161
Catârul ce-și laudă nobilitatea	162
Bursucul și vulpea	163
Șarlatanul și bolnavul	165
Atelajul eterogen	166
Iepurele, ogarul și copoiul	167
Ursul și vulpea	168
Corbii și barza	169
Calul vândut și diamantul cumpărat	171
Porcul liberat	172
Castorul și alte lighioni	173
Mielul murind	175
Zugravul și portretul	176
Catârul cu clopoței	177
Lișeța, rața și găscă	179

LBRIS

We know
books

SUVENIRE ȘI IMPRESII

TRECUTUL.
LA MĂNĂSTIREA DEALULUI

Dedicat mării sale prințului nostru

Precum o santinelă, pe dealul depărtat
Domnește mănăstirea; și zidu-i cel înalt
Se-ntinde împrejur-i, pustiu și învechit,
De iedera bătrână, de mușchi acoperit.¹
Acolo au odihna, locaș adânc, tăcut,
Eroi ce mai-naainte mult zgomot au făcut.
Un cap îi prezidează² și, dacă s-o-ntâmpla,
Cu vreme, România s-ardice fruntea sa,
P-a *Dâmboviței* vale oștiri de s-or ivi,
Ai luptelor cumplite părtași ei vor mai fi.

Eu în copilărie iubeam să mă opresc
Pe dealul mănăstirei, și-n vale să privesc
Mărețul turn, trist martur l-al nostru trist apus,
Ș-a cărui origină în veacuri s-a răpus,
Turnul din care-odată bărbații renumiți
Vedeau române taberi pe câmpi nemărginiți.³
În preajmă-i e cetatea! ai ei locuitori
Ruina-i azi cu fală arăt la călători,

1 Pe când scriam aceste versuri, reînnoirea monumentelor nu începuse încă.

2 Capul lui Mihai Viteazul.

3 Turnul Curței domnești.

Precum atâți nevrednici, trăind în moliciuni,
Se laud cu mari fapte făcute de străbuni.

Dar pentru ce orașul atât de strălucit
Acum între orașe e cel mai umilit?
Ce voie prea înaltă, ce lege porunci
Căderea deopotrivă cu înălțarea-a fi?
E o fatală soartă? sau pe acest pământ
Lasă urmele sale blestemul unui sfânt?¹
Dacă însă o țară, un neam ar fi dator,
Când au greșit despoții, nelegiuirea lor
A o plăti, atuncea orașul osândit
Și numele-i din lume de mult ar fi perit.
Căci mii de glasuri stinse d-al tiraniei fier,
În strigări dureroase s-au înălțat la cer;
Căci ploii ce în torente de veacuri s-au vărsat
Sângele dupe pietre încă nu l-au spălat.

Orcum va fi, mi-e scumpă cetatea ce-a domnit,
O iubesc căci e tristă și căci a suferit:
Și precum anticarul, la patima-i supus,
Culege vechea-aramă ce nu mai are curs,
Așa în a mea râvnă, pe locul părintesc,
Fiu al astor ruine, țărâna lor slăvesc.
Încă mi-aduc aminte de groaza ce simțeam,
Când la apusul zilei scheletul lor priveam.
„P-aici, ziceau bătrânii, o boltă arătând,
Intră tânăra doamnă, frumoasă și fugind
De cetele tatare, când ele-acest palat,

Lipsind oștirea noastră, în treacăt au prădat.¹
Peștera, ce se-ntinde departe sub pământ,
Prin drumuri rătăcite în loc necunoscut
Își are răsuflarea: în sânul ei găsești
Averi nenumărate, comorile domnești;
În preajmă-le ard focuri, căci ele se păzesc
De iesme, tauri negri, ce iadul locuiesc;
Și când vrun om aproape a merge-a cutezat,
El la lumina zilei nu s-a mai arătat.“

Astfel ziceau, și vremea un pas a mai făcut,
Și chiar acele iesme azilul ș-au pierdut!
Tot e tăcut și jalnic: însă așa cum ești,
Singură porți povara măriri românești,
Târgoviște căzută! poetul întristat
Colore variate în sânu-ți a aflat,
Războinicul modeluri; și, dac-am asculta
Ceea ce în favoru-ți reclamă slava ta,
A vitejilor umbră d-am ști se o cinstim,
Vrednici de libertate noi am putea să fim.
Am afla de la dânșii ce jărtfe trebuiesc,
Prin câtă energie nații se mântuiesc.

A! facă prevedința ca-naltul simțiment,
Ce-nchină vitejiei mărețul monument,
Ce-alege pe-nălțime al nemuririi loc,
Să fie nouă cârma, coloana cea de foc,
Coloana ce odată din țara de exil
Pe calea mântuirii ducea pe Istrail!

¹ Sfântul Nifon, care se zice că a blestemat pe Radu al IV-lea.

¹ Tradiție.

UMBRA LUI MIRCEA. LA COZIA

Ale turnurilor umbre peste unde stau culcate;
Către țărmlul dimpotrivă se întind, se prelungesc,
Ș-ale valurilor mândre generații spumegate
Zidul vechi al mănăstirei în cadență îl izbesc.

Dintr-o peșteră, din râpă, noaptea iese, mă-mpresoară;
De pe multe, de pe stâncă, chipuri negre se cobor;
Mușchiul zidului se mișcă... pântre iarbă se strecoară
O suflare, care trece ca prin vine un fior.

Este ceasul nălucirei: un mormânt se desvălește,
O fantomă-ncoronată din el iese... o zăresc...
Iese... vine către țărmluri... stă... în preajma ei privește...
Râul înapoi se trage... munții vârful își clătesc.

Ascultați...! marea fantomă face semn... dă o poruncă...
Oștiri, taberi fără număr împrejurii-i înviez...
Glasul ei se-ntinde, crește, repetat din stâncă-n stâncă,
Transilvania-l aude, ungerii se înarmez.

Oltule, care-ai fost martur vitejiilor trecute
Și puternici legioane p-a ta margine-ai privit,
Virtuți mari, fapte cumplite îți sunt ție cunoscute,

Cine oar' poate să fie omul care te-a-ngrozit?
Este el, cum îl arată sabia lui și armura,¹
Cavaler de ai credinței, sau al Tibrului stăpân,
Traian, cinste a Romei ce se luptă cu Natura,²
Uriaș e al Daciei, sau e Mircea cel Bătrân?

Mircea! îmi răspunde dealul; Mircea! Oltul repetează.
Acest sunet, acest nume valurile-l priimesc;
Unul altuia îl spune; Dunărea se-nștiințează,
Și-ale ei spumate unde către mare îl pornesc.

Sărutare, umbră veche! priimește-nchinăciune
De la fiii României care tu o ai cinstit:
Noi venim mirarea noastră la mormântu-ți a depune;
Veacurile ce-nghit neamuri al tău nume l-au hrănit.

Râvna-ți fu neobosită, îndelung-a ta silință:
Până l-adânci bătrânețe pe români îmbărbătași;
Însă vai! n-a iertat soarta să-ncununi a ta dorință,
Și-al tău nume moștenire libertății să îl lași.

Dar cu slabele-ți mijloace faptele-ți sunt de mirare:
Pricina, nu rezultatul, laude ți-a câștigat;
Întreprinderea-ți fu dreaptă, a fost nobilă și mare,
De aceea al tău nume va fi scump și nepătat.

În acel locaș de piatră, drum ce duce la vecie,
Unde tu te gândești poate la norodul ce-ai iubit,

1 În biserica de la Cozia, Mircea este zugrăvit în costum de cruciat.

2 Pe malul drept al Oltului se vede drumul făcut de Traian.

Câtă ai simțit plăcere când a lui Mihai soție¹
A venit să-ți povestească fapte ce l-a strălucit!

Noi citim luptele voastre, cum privim vechea armură
Ce un uriaș odată în războaie a purtat;
Greutatea ei ne-apasă, trece slaba-ne măsură,
Ne-ndoim dac-așa oameni întru adevăr au stat.

.....
Au trecut vremile-acelea, vremi de fapte strălucite,
Însă triste și amare; legi, năravuri se-ndulcesc;
Prin științe și prin arte națiile înfrățite
În gândire și în pace drumul slavei îl găsesc.

Căci războiul e bici groaznec, care moartea îl iubește,
Și ai lui sângerăți dafini națiile îi plătesc;
E a cerului urgie, este foc care topește
Crângurile înflorite și pădurile ce-l hrănesc.

.....
Dar a nopței neagră mantă peste dealuri se lățește,
La apus se adun norii, se întind ca un veșmânt;
Peste unde și-n tărie întunerecul domnește;
Tot e groază și tăcere... umbra intră în mormânt.

Lumea e în așteptare... turnurile cele-nalte
Ca fantome de mari veacuri pe eroii lor jălesc;
Și-ale valurilor mândre generații spumegate
Zidul vechi al mănăstirei în cadență îl izbesc.

¹ Doamna Florica, soția lui Mihai, este îngropată în același mormânt
cu Mircea, dupe cum arată inscripția de pe piatră.

RĂSĂRITUL LUNEI. LA TISMANA

Decât în frumoasa noapte când plăpânda-i lină rază
A iubitei mele frunte cu vii umbre colora,
O priveliște c-aceea ochii-mi n-au putut se vază,
Lun-așa încântătoare n-am avut a ammira.

Și întâi, ca o steluță, ca făclie depărtată,
Ce drumețul o aprinde în pustiuri rătăcind,
În a brazilor desime, în pădurea-ntunecată,
Pântre frunzele clătite, am zărit-o licurind.

Apoi, tainecile-i raze dând pieziș pe o zidire,
Ce pe multe se rădică, locaș trist, nelocuit,
Mângâie a ei ruină cu o palidă zâmbire,
Ca un vis ce se strecoară într-un suflet pustiit.

Apoi, glob rubinos, nopței dând mișcare și viață,
Se-nalță și, dimprejuru-i dese umbre depărtând,
P-ale ștejarilor vârfuri, piramide de verdeață,
Se opri; apoi privirea-i peste lume aruncând,

Lumină adânci prăpăstii, mănăstirea învechită,
Feodală cetățuie, ce de turnuri ocolită,

Ce de lună colorată și privită de departe
Părea unul din acele osianice palate,

Unde geniuri, fantome cu urgie se izbesc;
Și pustiul fără margini, și cărarea rătăcită,
Stânca, peștera adâncă, în vechime locuită
De al muntelui sfânt pusnic ce sârmanii îl iubesc.

Erau dulci acele ceasuri de extaz și de gândire:
Șoaptele, adânci murmure ce iau viață în pustii,
A mormintelor tăcere ce domnea în mănăstire,
Loc de zgomot altădată, de politici vijălii.

Noaptea, totul astei scene colosală da mărire,
Două nobile instincte cu putere deștepta:
Unu-,a cerului credință, altu-,a patriei iubire,
Ce odată-n aste locuri pe strămoși îi însufla.

Munții noștri-au fost adesea scump azil de libertate,
Și din vârful lor româniei, torent iute, furios,
S-aruncau: mulțimi barbare pentru pradă adunate
Lei sosind era la fugă ca un cerb rănit, fricos.

.....
Cu trufie craiul ungar către țară-naintează;¹
Sunt plini munții de oștire, sună zalele de fier;
Pintenii lucesc; la lună săbiile scânteiază;
Basarab încheie pacea cum vrăjmașii lui o cer.²

Dar româniei nu vor pacea, nu vor trista umilință
Ce asupră-le aduce un necinstitor tractat;

Ura lor e nempăcată; în a lor crudă dorință,
Coprind munții, închid drumul ungurului spăimântat.
Astfel e atunci omorul, cât ostașul încetează
Obosit, și riga singur cu puțini scapă fugând;
Strălucitele-i veșminte le aruncă el de groază,
Plânge și în a sa țară se întoarce blestemând.

Niciodată astă lună ce înoată în tărie,
Ca fanal purtat de valuri pe a mărilor câmpie,
Mai mult număr de cadavre de atunci n-a luminat.
Niciodată mândru vultur ce-n văzduh se cumpănește,
Acel domn al atmosferei, ce un veac întreg trăiește,
De o prad-așa bogată însă nu s-a-ndestulat.

Se găsesc ș-acum pe râpe bucăți de armuri zdrobite;
Am văzut înșine pinteni de rugină putreziți
Și p-al războiului munte monstruoasele morminte
Unde șefii ungurimei zac cu toții grămădiți.

Dar româniei, fii ai celor ce-n vechime se luptară,
Cu sudori adăp pământul, câștig hrana în dureri;
Sunt plugari; și alte nume, oameni noi se înălțară,
Oameni nensemnați și mândri de vechimea lor de ieri.

Streini prinți ce ne-apăsară au dat lor drept mângâiere
Averi, cinsti, care odată se-mpărțeau drept răsplătiri;
Monopol fac azi de drepturi; în a lor scurtă vedere
Propășărei neînvinse pun ei dese-mprotiviri.

Nu e-așa legea naturei, nu e-așa a țării lege;
Ca tot ce nu e la locu-i va cădea trufia lor:

1 Carol I, riga Ungariei, la anul 1330.

2 Ion Basarab.